

Міністерство освіти і науки України

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

**МАТЕРІАЛИ
VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ
ПЕДАГОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ»,
присвяченої вшануванню пам'яті
Полторака Валентина Семеновича,**

26-28 травня 2021 р.

м. Одеса

УДК: 371.11
ББК: 72+74.58

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (протокол № 13 від 24.06.2021 р.)

Рецензенти:

Койчева Тетяна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Савченко Лариса Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор
Криворізького державного педагогічного університету

ISBN 978-966-927-770-1

Теорія та практика управління педагогічним процесом : матеріали VI
міжнародної науково-методичної конференції, присвяченої вшануванню
пам'яті Полторака Валентина Семеновича, м. Одеса, 26-28 травня 2021 року /
відп. за вип. А. В. Полторак – Одеса: Астропринт, 2021.

До збірника увійшли матеріали VI міжнародної науково-методичної
конференції «Теорія та практика управління педагогічним процесом»,
присвяченої вшануванню пам'яті видатного педагога-вченого Полторака
Валентина Семеновича, яка відбувалася у Державному закладі
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» 26-28 травня 2021 року.

Матеріали конференції відображають науково-дослідницькі та
методико-орієнтовані підходи щодо організації управлінсько-
функціональних аспектів науково-дослідної роботи в освітніх закладах.

Збірник призначений для магістрантів, аспірантів, викладачів,
науковців і керівників закладів освіти.

Відповідальність за достовірність наведених у публікаціях фактів
несуть автори статей. Наукові статті друкуються за авторськими варіантами.

© Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського», 2021

© Колектив авторів, 2021

<i>Писляр О.О.</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ЯК ОБ'ЄКТ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ Й УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ	34
<i>Полторак А.В., Зикова Н.О.</i> АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ПОБУДОВИ ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ПРОЄКТУВАННЯ	37
<i>Савченко М.С.</i> ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ОБРАЗУ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	42
<i>Севастьян Я.Р.</i> СИСТЕМА САМООРГАНІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧА В РЕАЛІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЗІ СТУДЕНТАМИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	44
<i>Сементовська В.В.</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КРЕСЛЕННЯ»	47
<i>Сенько Д.С.</i> ТЕХНОЛОГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗВОРОТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИ УПРАВЛІННІ ПЕДАГОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ХУДОЖНЬО- ГРАФІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ	55
<i>Сисоєва І.О.</i> НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ХУДОЖНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	57
<i>Степанова М.І., Шарпило-Беженар Ю.П.</i> ОБЛІК ЕРГОНОМІЧНИХ ТА АНТРОПОМЕТРИЧНИХ ВИМОГ ПРИ ПРОЄКТУВАННІ МЕБЛІ ДЛЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	61
<i>Суховірський О. В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕЧНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	65

- внедрять в образовательный процесс современные методы, приемы и технологии, обеспечивающих продуктивную деятельность учащихся на учебных занятиях по черчению;
- разработать сборник занимательных, творческих задачи по черчению для активизации учащихся к изучению теоретического материала по черчению.

НАВЧАЛЬНІ УМОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНІЦІАТИВ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Штайнер Тетяна Віталіївна

*аспірантка кафедри педагогіки, викладач кафедри технологічної та професійної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна*

На сьогодні актуальність теми навчальних умов розвитку ініціативності майбутніх дизайнерів та вчителів технологій є важливою, тому що певна кількість написаних наукових видань за цією тематикою підіймають проблему про те, що викладачі мають звертати більше уваги на розвиток ініціативності у процесі навчально-творчої діяльності.

На розвиток ініціативності здобувачів освіти сильно впливає саме мотивація і вольові якості. Для того, щоб розвинути ініціативу майбутніх дизайнерів та вчителів технологій необхідно сформулювати у них мотивацію до навчально-трудової діяльності. Мотивація учіння розглядаються багатьма дослідниками, А. Вербицьким, І. Зімньою, О. Леонтьєвим, А. Макаровою, А. Маслоу, Е. Стоунсом, О. Яцишиним та іншими, як провідний чинник пізнавальної активності особливості. Досліди, наукові статті, висунені гіпотези, знання усіх цих вчених дають змогу проаналізувати умови розвитку здобувачів освіти під час навчання яких були застосовані мотиваційні методи для покращення ініціативності. Проте на сьогоднішній день ще не достатньо розкрито питання розвитку творчості та ініціативності особливості майбутнього

дизайнера та викладача технологій у процесі навчально-творчої діяльності.

Спершу потрібно розібратися з поняттям «ініціативність», яке порівнюється, як психічний імпульс до нових кроків та до дій відхилення і ініціативності як творчість нових ідей. Науковець О. Трошкін [3] спирається на вислів дослідника М. Войсфельда, що «... людина, позбавлена ініціативи, ... порівняно невелика, що перебуває в її розпорядженні сферою зовнішнього фізичного світу, невеликою кількістю матеріалу», а це, в свою чергу, обмежує людську діяльність та, зокрема, її вплив на зміни у світі [3].

Зрозуміло, що ініціатива пов'язана з інтелектуальним розвитком. Інтелект походить від здатності ставити цілі. У багатьох випадках необхідно ставити цілі так, щоб ініціативний імпульс мав певний напрямок, а не сліпо вживати заходів. Майбутній дизайнер та вчитель технологій має уявляти про той або інший крок, який ініціатива спонукає його зробити.

Тому, щоб ініціатива була ефективною, вона повинна бути навмисною та усвідомленою, а не імпульсивною у своєму вираженні. Важливою роллю в ініціативах є не лише інтелектуальні дані, а й багатство уяви, здатність бачити потенційних клієнтів та здатність генерувати ідеї.

Виходячи з вище сказаного, для формування ініціативності необхідно виховати у майбутніх дизайнерів та вчителів технологій вольові якості: поставити перед людиною благородні цілі, прищепити їй здатність керувати собою. Необхідно створити умови, в яких здобувачі освіти можуть самостійно ставити цілі та впевнено брати на себе відповідальність. У той же час не слід забувати про такі фактори, як громадська думка, роль колективу, який може стати вагомою опорою в освітній діяльності. Ініціатива, головний атрибут вольової діяльності, - це вміння творчо працювати. Ознаками цієї властивості є: прагнення до творчих підходів, винаходів та раціоналізації; розумні інновації, участь у здійсненні добрих справ, що впливають з інших;

активна підтримка колективу у виконанні наміченого плану; бажання проявляти ініціативу в незвичних ситуаціях.

Зокрема, формування ініціативи у здобувачів освіти – одне з найважливіших питань особистого морального виховання. Як вираз особистого інтересу до діяльності та творчого ставлення, ініціатива служить причиною для ініціювання та розгортання діяльності.

Важливою умовою розвитку ініціативності є позитивне ставлення здобувачів освіти до ініціативи та її вираження, установ цієї якості висловлювання, оволодіння тим, як організовувати ініціативні дії. Коли поведінка відбувається на рівні раціональної поведінки, добре говорити про соціально важливу, егоїстичну чи іншу ініціативну поведінку на основі мотивів. Ініціативи по-різному проявляються в різних сферах та видах діяльності. Стимулює пізнавальні процеси в навчально-пізнавальній діяльності, робить значний вплив на пізнання та виробляє предметні атрибути, необхідні для цієї діяльності: цілеспрямованість, самостійність, відповідальність, наполегливість тощо.

Ініціатива майбутніх фахівців у галузі дизайну та технологій може розглядатися в інтеграції двох взаємопов'язаних аспектів, внутрішнього та зовнішнього. Внутрішня сторона ініціативи стосується рефлексивної та мотиваційної сфери пошуку найбільш ефективного способу досягнення запланованого результату, морально-вольових зусиль та розумових дій, і виражається як стійке вираження творчого мислення як інтелектуального процесу творіння, нові, нестереотипні, незвичні та нестандартні ідеї, засновані на віддалених асоціаціях; допитливість як відкритість до всього нового та невідомого; фантазія для створення нових образів відповідно до творчих задумів; інтуїція як підсвідоме пізнання істини чи думки, заснована на припущеннях та попередніх міркуваннях як «творче просвітлення».

Зовнішні аспекти досліджуваних рис особистості пов'язані з тематичною діяльністю і характеризуються стійкими висловами оригінальності, імпровізації та новаторства, прагнення до активного

пошуку цікавої інформації та нових методів і способів діяльності, вирішення проблем, завдань; реалізацією творчих ідей в унікальних та цінних продуктах діяльності; послідовних демонстрацій здатності ставити і досягати цілей, діяльності і без сторонньої допомоги.

Формування ініціативи майбутніх дизайнерів та викладачів технологій у процесі навчально-творчої діяльності здійснюється в умовах розвитку цінностей, коли здобувач освіти вибирає та вибудовує власну значущу систему цінностей у процесі виховної та пізнавальної діяльності. А наукові методи вирішення життєвих проблем відкривають світ рефлексорного значення його образу «Я» і передають емоційні та вольові навантаження.

Виходячи з того, що статична модель ініціативи, запроваджена М. Войсфельдом [1], містить блоки активності та незалежності, існує кілька факторів: мотиваційні цінності, когнітивна, емоційно-вольова та творча активність. Опора на ці компоненти ініціативи визначає роль кожного в особистісному та професійному розвитку здобувача освіти, дозволяючи йому вибрати відповідні елементи предметної діяльності та тип її змісту [1].

Формування ініціативної особистості відбувається в процесі активного і свідомого розвитку дійсності. Науковцем А. Єршовим [2] визначено три етапи процесу формування ініціативності здобувачів освіти: адаптивно-стимулюючий, змістовно-процесуальний, оціночно-рефлексивний. Таким чином, ініціативність здобувачів освіти, яка є проявом інтересу особистості до навчально-пізнавальної діяльності, формою активності їх, заснована на необхідних вольових зусиллях, примусу, моральних стимулах діяльності [2].

Процес розвитку ініціативності майбутніх дизайнерів та вчителів технологій буде ефективним за таких педагогічних умов, як проєктування ціннісного змісту завдань навчання, творчої діяльності здобувачів освіти здійсненого на цінності та особистісно-орієнтованих основах. Під творчою інтенсивністю майбутнього дизайнера та вчителя технологій слід розуміти інтегративну якість особистості, яка виявляється самоцінністю ставлення до цілей змісту методів форм та

засобів образотворчої діяльності прагнення мобілізувати власні зусилля на досягнення навчання творчої та професійно-практичної мети, виникають системні та функціональні характеристики професіонала, який працює творчо.

Найефективніший шлях забезпечення достатньо високого рівня ініціативності здобувача освіти це оптимальне використання викладачами розвивальних методів на основних дисциплінах при організації групових та індивідуальних формах творчої роботи здобувачів освіти. Різноманітний прояв процесу комунікації здобувачів освіти з викладачами сприяє виникненню емоційного контакту переживання ними особливостей різних варіантів розв'язанню творчого завдання.

Для покращення ініціативності майбутніх дизайнерів та вчителів технологій у процесі навчально-творчої діяльності викладачі мають дотримуватися такої схеми етапів: цілепокладання, навчально-творча діяльність, творча діяльність.

Важливим у розвитку ініціативності в діяльності є: досягнення за умови належного рівня усвідомлення здобувачами освіти потреб у творчих досягненнях при виконанні творчих завдань (проектів) для оволодіння новими методами і засобами навчально-творчої діяльності; високий рівень компетентності викладача в галузі цільового орієнтування змісту і шляхів розвитку ініціативності; організація навчання творчої діяльності здобувачів освіти; проектування змісту навчальних курсів для майбутніх фахівців на принципах дидактичної технології їх реалізації за рахунок включення здобувачів освіти у види навчально-творчої діяльності.

Список використаних джерел

1. Войсфельд М. И. Слабость инициативы (Безволье) : Исследование и лечение. Москва : Наука, 1985. 148 с.
2. Ершов А. А. Взгляд психолога на активность человека. Москва : Луч, 1991. 157 с.
3. Трошкін О. В. Педагогічні умови розвитку ініціативності майбутніх дизайнерів у процесі навчально-творчої діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Донецьк, 2004. 225 с.